

Районна програма національно – патріотичного виховання **дітей та молоді на 2017-2020 роки**

1. Загальні положення

Сьогодні Українська держава та її громадяни стають безпосередніми учасниками процесів, які мають надзвичайно велике значення для подальшого визначення, першою чергою, своєї долі, долі своїх сусідів, подальшого світового порядку на планеті. В сучасних важких і болісних ситуаціях викликів та загроз і водночас великих перспектив розвитку, кардинальних змін у політиці, економіці, соціальній сфері пріоритетним завданням суспільного поступу, поряд з забезпеченням своєї суверенності й територіальної цілісності, пошуками шляхів для інтегрування в європейське співтовариство, є визначення нової стратегії виховання як багатокомпонентної та багатовекторної системи, яка великою мірою формує майбутній розвиток Української держави.

Серед виховних напрямів сьогодні найбільш актуальними виступають патріотичне, громадянське виховання як стрижневі, основоположні, що відповідають як нагальним вимогам і викликам сучасності, так і закладають підвалини для формування свідомості нинішніх і прийдешніх поколінь, які розглядатимуть державу (*patria*) як запоруку власного особистісного розвитку, що спирається на ідеї гуманізму, соціального добробуту, демократії, свободи, толерантності, виваженості, відповідальності, здорового способу життя, готовності до змін.

Інтеграційні процеси, що відбуваються в Україні, європоцентричність, пробудження громадянської і громадської ініціативи, виникнення різних громадських рухів, розповсюдження волонтерської діяльності, які накладаються на технологічну і комунікативну глобалізацію, міграційні зміни всередині суспільства, ідентифікаційні і реідентифікаційні процеси в особистісному розвитку кожного українця, відбуваються на тлі сплеску інтересу і прояву патріотичних почуттів і нових ставлень до історії, культури, релігії, традицій і звичаїв українського народу.

В основу системи національно-патріотичного виховання покладено ідею розвитку української державності як консолідуючого чинника розвитку українського суспільства та української політичної нації. Важливу роль у просвітницькій діяльності посідає відновлення історичної пам'яті про тривалі державницькі традиції України.

Серед них Київська Русь, Велике князівство Литовське, Військо Запорозьке, Гетьманщина, Українська Народна Республіка, Гетьманат Павла Скоропадського, Західноукраїнська Народна Республіка, Карпатська Україна та інші українські визвольні проекти. На особливу увагу заслуговує формування української політичної культури в часи Речі Посполитої та Австро-Угорщини, нове осмислення ролі Кримського Ханату як держави кримськотатарського народу, включно з тривалим воєнним протистоянням і плідною військовою та культурною співпрацею.

Особливого значення набуває ознайомлення з історією героїчної боротьби українського народу за державну незалежність протягом свого історичного шляху, зокрема у ХХ-ХХІ століттях це ОУН, УПА, дисидентський рух, студентська Революція на граніті, Помаранчева революція, Революція Гідності та ін.

Важливим завданням є розгляд порівняльно-історичних відомостей про переривання державності в інших європейських країнах, які сьогодні представлені потужними європейськими націями. Спеціального розгляду потребують історичні обставини, що призводять до переривання державницької традиції.

На сучасному етапі розвитку України, коли існує пряма загроза денационалізації, втрати державної незалежності та потрапляння у сферу впливу іншої держави, виникає нагальна необхідність переосмислення зробленого і здійснення системних заходів, спрямованих на посилення патріотичного виховання дітей та молоді – формування нового українця, що діє на основі національних та європейських цінностей:

- повага до національних символів (Герба, Прапора, Гімну України);
- участь у громадсько-політичному житті країни;
- повага до прав людини;
- верховенство права;
- толерантне ставлення до цінностей і переконань представників іншої культури, а також до регіональних та національно-мовних особливостей;
- рівність всіх перед законом;
- готовність захищати суверенітет і територіальну цілісність України.

Відтак, враховуючи всі обставини, виникає гостра потреба у розробленні Програми національно-патріотичного виховання, яка б визначала нову стратегію цілеспрямованого і ефективного процесу виховання суб'єкта громадянського суспільства, громадянина-патріота України.

Програму розроблено відділом у справах сім'ї, молоді та спорту районної державної адміністрації, Координаційним центром з національно-патріотичного виховання, за участі ГО «ГРОМАДА РОЗДІЛЬНЯНИЦЬНИ», Центру учнівських ініціатив «Молода громада», відповідно до Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді 2016-2020 роки (затверджено Указом Президента України від 13 жовтня 2015 року №580/2015), Стратегії розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року (Указом Президента України від 27 вересня 2013 року № 532/2013), Концепції Державної цільової програми «Молодь України» на 2016-2020 роки (розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2015 року №1018-р), обласної цільової комплексної програми національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки (рішення обласної ради від 17 червня 2016 року № 219-VII).

2. Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма

В районі проживає молодих осіб віком від 18 до 34 років 17979 осіб. В школах району навчається 6102 дітей, Лиманському аграрному ліцеї навчається 424 дитини. Для України одним із найважливіших завдань є громадянське, національно-патріотичне виховання дітей та молоді, їх залучення до соціально-політичних та економічних перетворень. В районі зареєстровано 34 громадських організацій. Надзвичайно важливим є питання щодо формування духовних потреб молоді, заінтересованості в дослідженні загальнолюдських цінностей та історичної спадщини народу, залучення її до культурного життя. Сім'я відображає моральний стан суспільства і є могутнім фактором формування потенціалу нації. Без повноцінного функціонування сім'ї є неможливим вирішення економічних і соціальних

проблем, утвердження здорових моральних цінностей, адекватна соціалізація дітей і підлітків, розвиток духовності та культури.

Досвід державної політики впродовж усіх років незалежності України засвідчив, що національно-патріотичному вихованню дітей та молоді не приділялось достатньо уваги. Як Одеська область, так і наш Роздільнянський район має ряд особливостей історичного, географічного і політичного характеру і знаходиться за показниками патріотизму на критичному місці серед молоді 14-35 років.

З основних проблем, на розв'язання яких спрямована Програма, визначено наступні:

- відсутність ефективного механізму формування та реалізації державної політики у сфері національно-патріотичного виховання;
- брак комунікацій із громадянським суспільством щодо питань національно-патріотичного виховання;
- недостатні зусилля держави у сфері політики консолідації суспільства, формування активної громадської позиції та національно-патріотичної свідомості громадян України, особливо дітей і молоді;
- брак духовності і моральності у суспільстві;
  - незавершеність процесу формування національного мовно-культурного простору, стійкості його ціннісної основи до зовнішнього втручання;
- відсутність єдиної державної інформаційно-просвітницької політики щодо питань організації та висвітлення заходів із національно-патріотичного виховання;
- низький рівень матеріально-технічного забезпечення та розвитку інфраструктури у сфері національно-патріотичного виховання.

Тому існує нагальна потреба вдосконалення національно-патріотичного виховання дітей та молоді.

Районна програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017-2020 роки стане інструментом реалізації Указу Президента України від 13 жовтня 2015 року №580/2015 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді 2016-2020 роки».

3. Визначення мети Програми

Національно-патріотичне виховання дітей та молоді – це комплексна системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади, громадських організацій, сім'ї, освітніх закладів, інших соціальних інститутів щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави. Найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації.

Патріотичне виховання – складова національного виховання, головною метою якого є становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин. Воно сприяє єднанню українського народу, зміцненню соціально-економічних, духовних, культурних основ розвитку українського суспільства і держави.

Складовою частиною патріотичного виховання, а в часи воєнної загрози – пріоритетною, є військово-патріотичне виховання, зорієнтоване на формування у зростаючої особистості готовності до захисту Вітчизни, розвиток бажання здобувати військовій професії, проходити службу у Збройних Силах України як особливому виді державної служби. Його зміст визначається національними інтересами України і покликаний забезпечити активну

участь громадян у збереженні її безпеки від зовнішньої загрози. Робота з військово-патріотичного виховання учнівської молоді має проводитися комплексно, в єдності всіх його складників спільними зусиллями органів державного управління, а також освітніх закладів, сім'ї, громадських організацій та об'єднань, Збройних Сил України, інших силових структур.

Системна організація військово-патріотичного виховання молоді має бути спрямована на підготовку її до оволодіння військовими професіями, формування психологічної та фізичної готовності до служби в Збройних Силах, задоволення потреби підростаючого покоління у постійному вдосконаленні своєї підготовки до захисту Вітчизни.

Мета патріотичного виховання конкретизується через систему таких виховних завдань:

- утвердження в свідомості і почуттях особистості патріотичних цінностей, переконань і поваги до культурного та історичного минулого України;
- виховання поваги до Конституції України, Законів України, державної символіки;
- підвищення престижу військової служби, а звідси – культивування ставлення до солдата як до захисника вітчизни, героя;
- усвідомлення взаємозв'язку між індивідуальною свободою, правами людини та її патріотичною відповідальністю;
- сприяння набуттю дітьми та молоддю патріотичного досвіду на основі готовності до участі в процесах державотворення, уміння визначати форми та способи своєї участі в життєдіяльності громадянського суспільства, спілкуватися з соціальними інститутами, органами влади, спроможності дотримуватись законів та захищати права людини, готовності взяти на себе відповідальність, здатності розв'язувати конфлікти відповідно до демократичних принципів;
- формування толерантного ставлення до інших народів, культур і традицій;
- утвердження гуманістичної моральності як базової основи громадянського суспільства;
- культивування кращих рис української ментальності - працелюбності, свободи, справедливості, доброти, чесності, бережного ставлення до природи;
- формування мовленнєвої культури;
- спонукання зростаючої особистості до активної протидії українофобству, аморальності, сепаратизму, шовінізму, фашизму.

4. Обґрунтування шляхів засобів розв'язання проблеми, обсягів та джерел фінансування, строки виконання програми

В основу системи національно-патріотичного виховання покладено ідеї зміцнення української державності як консолідуючого чинника розвитку суспільства, формування патріотизму в дітей та молоді.

Основними складовими національно-патріотичного виховання є:

- громадянсько-патріотичне,
- військово-патріотичне,
- духовно-моральне виховання.

Національно-патріотичне виховання охоплює насамперед такі сфери:

- освіта;
- наука;
- культура та мистецтво;
- профорієнтація на військові спеціальності;
- історія, вшанування пам'ятних дат та історичних постатей;

- краєзнавство;
- туризм;
- охорона довкілля;
- фізкультура. Спорт, популяризація здорового способу життя;
- цивільна оборона;
- оборона України.

Для об'єднання зусиль органів районної влади, органів місцевого самоврядування, навчальних закладів, громадських організацій, Центрів, Об'єднань, які займаються національно-патріотичним вихованням, існує потреба у впровадженні єдиної Програми, адекватних механізмів для консолідації і координації відповідної роботи в економічній, політичній, соціальній, культурній та інших сферах.

Ефективна реалізація Програми потребує:

- чіткої координації діяльності районної державної адміністрації, районної ради, місцевих органів влади та самоврядування, відділів освіти, культури, громадських організацій, об'єднань, у сфері національно-патріотичного виховання;

створення механізму фінансової, матеріальної підтримки громадських організацій, об'єднань, центрів, клубів, діяльність яких пов'язана з національно-патріотичним вихованням дітей та молоді;

- розроблення системи заохочення громадських об'єднань та активістів за плідну діяльність у сфері національно-патріотичного виховання дітей і молоді.

Для цього розроблено план заходів із національно-патріотичного виховання дітей та молоді протягом 2017-2020 років.

Фінансування Програми здійснюється за рахунок коштів районного бюджету, бюджету селищної та сільських рад, громадських організацій, волонтерських внесків, коштів приватних підприємств, пожертв громадян, які зацікавлені у національно-патріотичному вихованні молоді.

Обсяг коштів районного бюджету на фінансування Програми є орієнтовним і буде передбачатися в межах реального ресурсу бюджету.

Обсяги і джерела фінансування Програми наведено у додатку 1 до Програми.

5. Напрямки діяльності та заходи програми:

Механізм реалізації Програми є цілісною системою, яка включає в себе конкретні заходи з реалізації таких пріоритетних напрямків як:

- впровадження передових форм та методів національно-патріотичного виховання молоді та підвищення ефективності національно-патріотичного виховання молоді на території Роздільнянського району;
- сприяння розвитку української національної культури;
- формування в учнівської та студентської молоді почуття гордості за свою країну, за свій народ та його історію;
- підвищення інтересу до військової історії, активізація творчої діяльності колективів в популяризації військово-патріотичної тематики;
- формування серед учнівської молоді готовності до захисту України, до військової служби, утвердження в свідомості молоді об'єктивної оцінки Збройних Сил України і Національної гвардії України;
- утвердження здорового способу життя та протидія негативним явищам у дитячому та молодіжному середовищі;
- формування у підлітків допризовного віку національної і громадської свідомості;

- збереження та розвиток почуття гордості і пам'яті про подвиги загиблих під час визвольних воєн, захисників України, формування поваги до військової історії України;
- проведення заходів з вивчення та популяризації культурної спадщини Роздільнянського району, області;
- залучення дітей та молоді до волонтерського руху;
- проведення масових військово-спортивних заходів, популяризація фізичної культури і спорту серед дітей та молоді;
- підтримка ініціатив щодо національно-патріотичного виховання, підтримка соціально значущих проєктів;
- створення позитивного інформаційного простору серед учнівської молоді;

Основні напрямки діяльності та заходи щодо виконання Програми викладено у додатку 2.

6. Очікувані результати та ефективність Програми

У результаті впровадження системи національно-патріотичного виховання очікується:

- забезпечення у молодого покоління розвинутої патріотичної свідомості і відповідальності, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про спільне благо, збереження та шанування національної пам'яті;
- зацікавленість молоді щодо служби у Збройних силах України, готовність до захисту України та виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, з метою становлення її як правової, демократичної, соціальної держави;
- збереження стабільності в суспільстві, соціальному та економічному розвитку країни, зміцнення її обороноздатності та безпеки;
- створення ефективної виховної системи національно-патріотичного виховання молоді;
- консолідація зусиль суспільних інституцій у справі виховання підростаючого покоління.

7. Координація та контроль за ходом виконання Програми

Відповідальним виконавцем Програми є відділ у справах сім'ї, молоді та спорту райдержадміністрації. Контроль за виконанням Програми здійснює районна державна адміністрація. Поточний контроль за ходом реалізації Програми здійснює постійна комісія з питань освіти, молодіжної політики, спорту, культури та туризму, координаційний Центр з національно-патріотичного виховання, громадські організації, об'єднання, які є учасниками процесу реалізації Програми.

8. Ресурсне забезпечення

районної Програми «Національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017- 2020 роки

Обсяг коштів, які пропонується залучити на виконання програми	у тому числі за роками:				Усього витрат на виконання Програми, тис. грн.
	2017	2018	2019	2020	
Усього	291600	298600	305600	326600	1 222 400